

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 0 2244 1326-7

เรื่อง พระบิดาแห่งการแพทย์แผนปัจจุบัน (วันมหิตล)
ผู้เรียบเรียง นางชวนพิชญ์ รัตนาไพบุลย์ บรรณารักษ์ชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานห้องสมุด สำนักวิชาการ
ออกอากาศ กันยายน 2561

การแพทย์แผนปัจจุบัน คือ การรักษาพยาบาลรูปแบบหนึ่งซึ่งผู้ที่ให้การรักษาจะต้องสำเร็จการศึกษาวิชาซีพแพทย และได้รับใบอนุญาตประกอบโรคศิลปะเป็นแพทย์ทั่วไป หรือแพทย์เฉพาะทาง เป็นที่ทราบกันดีว่าการแพทย์แผนปัจจุบันหรือการแพทย์แบบตะวันตกได้เข้ามาในประเทศไทย พร้อม ๆ กับการมาของนักสอนศาสนาคริสต์ในยุคของการแผ่ขยายอิทธิพลของชาติตะวันตก “หมอบรัดเลย์” เป็นบุคคลสำคัญที่ได้นำการแพทย์แผนปัจจุบันมาสู่ประเทศไทยในรัชกาลที่ 3 และในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีการสร้าง “ศิริราชพยาบาล” ทำให้การแพทย์แผนปัจจุบันสมัยนั้นมีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ และบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการวางรากฐานทางการแพทย์ให้มีความเจริญก้าวหน้ามาจนถึงปัจจุบันนี้ ทั้งยังได้รับการยกย่องว่าเป็น “พระบิดาแห่งการแพทย์แผนปัจจุบัน” คือ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนกในรัชกาลที่ 8 และ รัชกาลที่ 9

สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก พระองค์ทรงเป็นพระราชโอรสองค์ที่ 69 ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 และองค์ที่ 7 ในสมเด็จพระศรีสวรินทราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า มีพระนามเดิมว่า “สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ามหิตลอดุลยเดช” ทรงเป็นต้นราชสกุล “มหิตล” พระองค์ได้รับการถวายพระอักษรจากโรงเรียนราชกุมารในพระบรมมหาราชวัง ต่อมาได้ไปศึกษาต่อระดับมัธยมที่ประเทศอังกฤษ และได้ย้ายไปศึกษาต่อในวิชาทหารที่ประเทศเยอรมนี เมื่อทรงสำเร็จการศึกษาแล้วพระองค์มีพระราชประสงค์จะเข้ารับราชการในกองทัพเรือเยอรมนี แต่เกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 เสียก่อนจึงได้เสด็จนิวัติกลับประเทศไทยเข้ารับราชการเป็นทหารเรือต่อมาทรงลาออกเนื่องจากมีพระอาการประชวรเรื้อรังไม่สามารถรับราชการหนักได้

จากเหตุนี้เองสมเด็จพระชยนาถนเรนทร ได้กราบทูลเชิญให้มาทรงช่วยเรื่องการแพทย์ของไทย ซึ่งพระองค์ทรงได้พิจารณาเห็นว่าโรงเรียนแพทย์ของไทยล้าหลังมากเมื่อเทียบกับทางชาติตะวันตก จึงตกลงพระทัยที่จะทรงงานในการปรับปรุงการแพทย์ของประเทศไทย โดยได้เสด็จไปทรงศึกษาวิชาการสาธารณสุข และการแพทย์ในประเทศสหรัฐอเมริกาจนสำเร็จการศึกษาได้เกียรตินิยมและทรงได้รับแต่งตั้งเป็นสมาชิก

สมาคมเกียรตินิยมทางการศึกษาแพทย์ อัลฟา โอเมกา อัลฟา (Alpha Omega Alpha) ทรงมีพระราชประสงค์จะเป็นแพทย์ประจำบ้านที่โรงพยาบาลศิริราช แต่ทางการไม่อาจสนองพระราชประสงค์ได้เนื่องจากเหตุผลทางด้านพระอิสริยยศและราชประเพณี จึงทรงเปลี่ยนความตั้งพระทัยเสด็จไปปฏิบัติหน้าที่แพทย์ประจำบ้านที่โรงพยาบาลแมคคอมิคจังหวัดเชียงใหม่แทน ทรงปฏิบัติงานเป็นแพทย์เยี่ยงแพทย์ธรรมดาสามัญ ผู้ป่วยที่เข้ามารับการรักษาที่โรงพยาบาลได้ขนานนามพระองค์ว่า “หมอเจ้าฟ้า” จากการทำทรงตรากตรำทำงานอย่างหนัก ประกอบด้วยพระพลานามัยในขณะนั้นยังไม่สมบูรณ์ทำให้ประชวรด้วยโรคฝีบิดในพระยกระ (ตับ) มีโรคแทรกซ้อนคือ พระอาการบวมหน้าในพระปัสสาสะ (ปอด) และพระหทัยวาย เสด็จทิวงคต เมื่อวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2472 พระชนมายุ 37 ปี 8 เดือน 23 วัน

จะเห็นได้ว่าตลอดพระชนมชีพของพระองค์ได้ทรงประกอบพระกรณียกิจเพื่อประเทศชาติและประชาชน โดยเฉพาะด้านการแพทย์และการสาธารณสุข ทรงเป็นผู้แทนรัฐบาลไทยในการเจรจากับมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์เกี่ยวกับการช่วยเหลือด้านการศึกษาวิชาการแพทย์ในประเทศไทยจนสามารถได้รับการรับรองกิจการแพทย์ของประเทศมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ทรงเข้าร่วมในการพิจารณา “พระราชบัญญัติการแพทย์ พ.ศ. 2466” โดยทรงแก้ไขข้อขัดข้องและความขัดแย้งต่าง ๆ ซึ่งเป็นกฎหมายฉบับแรกเกี่ยวกับแพทย์ที่ประกาศใช้ จากพระราชกรณียกิจที่พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญนานัปการแก่วงการแพทย์และการสาธารณสุขนั้น นับเป็นการวางรากฐานให้แก่โรงเรียนแพทย์ และพัฒนาการเรียนการสอนตลอดจนการผลิตแพทย์ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศมาจนถึงทุกวันนี้ ด้วยเหตุนี้พระองค์จึงได้รับการถวายพระสมัญญาภิไธยจากแพทย์และประชาชนทั่วไปว่า “พระบิดาแห่งการแพทย์แผนปัจจุบัน” โดยให้ถือเอาวันที่ 24 กันยายนของทุกปี เป็นวันน้อมระลึกถึงพระองค์ใช้ชื่อว่า “วันมหิดล” เนื่องจากเป็นวันคล้ายวันสิ้นพระชนม์ และเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2535 อันเป็นวันครบรอบ 100 ปีวันคล้ายวันพระราชสมภพ องค์การยูเนสโกได้ประกาศยกย่อง สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก เป็นบุคคลสำคัญของโลกด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ การแพทย์ การพยาบาลและการสาธารณสุข

บรรณานุกรม

- คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล. (ม.ป.ป.). **วันมหิดล 24 กันยายน**. สืบค้น 5 มกราคม 2561. จาก <http://www1.si.mahidol.ac.th/mahidolday/>
- โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2558). **การแพทย์แผนปัจจุบันในสมัยรัตนโกสินทร์**. สืบค้น 5 มกราคม 2561. จาก <http://kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=8&chap=1&page=t8-1-infodetail06.html>
- Jujubejing. (2008). **การแพทย์แผนปัจจุบัน**. สืบค้น 5 มกราคม 2561. จาก <https://jujubejing.wordpress.com/2008/10/18>
- มูลนิธิรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ในพระบรมราชูปถัมภ์. (ม.ป.ป.). **พระราชประวัติสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลฉบับสมบูรณ์**. สืบค้น 14 มิถุนายน 2561. จาก <http://www.princemahidolaward.org/complete-biography.th.php>
- ศูนย์ข้อมูลข่าวสารด้านการแพทย์ฉุกเฉินไทย. (2556). **สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก พระราชบิดาแห่งการแพทย์ไทย**. สืบค้น 14 มิถุนายน 2561. จาก http://thaiemsinfo.com/autopagev4/show_page.php?topic_id=237&auto_id=6&TopicPk=
- สมาคมครูภาษาไทยแห่งประเทศไทย. (2558). **ยูเนสโกยกย่อง " สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก " คนไทยเป็นบุคคลสำคัญของโลกด้านการศึกษา**. สืบค้น 11 มกราคม 2561. จาก http://bangkokideaeasy.com/informations/attt/index.php?op=dynamiccontent_detail&dynamiccontent_id=6553

*****